

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Факультет будівництва та архітектури
Кафедра гуманітарної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
«Автомобільний транспорт»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:
д.т.н., професор

Мирослав ОЛІСКЕВИЧ

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

"ФІЛОСОФІЯ"

освітньо-професійна програма «Автомобільний транспорт»
спеціальність 274 «Автомобільний транспорт»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

ВИКЛАДАЧ: Лазарева Марина Леонідівна

E-mail: lazarevaml@lnup.edu.ua
Телефон: +3 8 097 944 43 75
Кабінет: 403а (головний корпус)

В. о. завідувача кафедри гуманітарної освіти Львівського національного університету природокористування, кандидат філософських наук, доцент. Викладач з 13-річним досвідом, автор понад 65 наукових публікацій та 26 навчально-методичних розробок.

Читає курси: "Філософія", "Філософія сталого розвитку", "Психологія", "Соціологія".

Галузь знань: 27 «Транспорт»
Спеціальність: 274 «Автомобільний транспорт»
Освітньо-професійна програма «Автомобільний транспорт»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Кількість кредитів: 4
Рік підготовки, семестр: 1 рік, 2 семестр
Компонент освітньої програми: обов'язкова
Мова викладання: українська

Опис дисципліни

У сучасному глобалізованому світі стрімко зростає попит на висококваліфікованих спеціалістів, які є фахівцями не лише у своїй справі, а й володіють високим рівнем загальної ерудиції, вправно використовують "soft skills" у своїй роботі і взаємодії з іншими, вміють креативно підходити до вирішення нестандартних ситуацій та адаптуватись до змін. Вивчення матеріалів з курсу "Філософія" сприяє оволодінню здобувачами такими навичками, розвиває критичне мислення, вчить оцінювати життєві і професійні ситуації під різними кутами зору, якісно аналізувати та фільтрувати інформацію.

Програма дисципліни "Філософія" належить до дисциплін циклу загальної підготовки та складена відповідно до освітньо-професійної програми "Інформаційні системи та технології" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: якість вивчення дисципліни зростає за наявності систематичних та ґрунтовних знань із курсів циклу загальної підготовки "Історія України", "Інформаційні технології", "Екологія та захист навколишнього середовища".

Предметом вивчення освітньої компоненти "Філософія" є філософські системи вітчизняних і зарубіжних мислителів різних епох, їхні ідеї, концепції, філософські підходи до трактування буття, цінностей, процесу пізнання, свідомості людини, світу в цілому.

Метою навчального курсу "Філософія" є формування у студентської молоді цілісного уявлення про предмет, структуру, функції та статус філософії; розкриття основоположних принципів таких галузей філософського знання як онтологія, гносеологія, аксіологія, філософська антропологія тощо; розширення світогляду молодого покоління знаннями з історії філософської думки; змалювання глобалізаційних тенденцій сучасності й розкриття потреб та потенціалу українського суспільства тощо.

Основними завданнями освітньої компоненти "Філософія" є навчити студентів застосовувати методологію та категоріальний апарат філософії для розвитку особистої здатності до абстрактного мислення; обґрунтовувати та критично аналізувати власну світоглядну позицію; аналізувати та критично оцінювати історичні різновиди філософських систем; використовувати філософські методи для теоретичного осмислення онтологічних, гносеологічних, антропологічних та інших проблем; покращувати процес засвоєння інформації з фахових дисциплін завдяки знанням про методологічні основи філософії; на базі знань з аксіології та філософії культури критично осмислювати і транслювати загальнолюдські цінності та ідеали; використовувати комплекс набутих знань про вітчизняні філософські концепції для ефективного функціонування українського суспільства.

Структура курсу

Години аудиторних занять (лек./ сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1. Філософія та світогляд	Знати передумови виникнення філософії та її місце в системі теоретичного знання. Простежувати особливості філософського мислення. Розуміти поняття світогляду та розмежовувати його історичні типи. Чітко простежувати риси міфологічного,	Дискусія, самостійна робота, розбір ситуацій із практики

		релігійного та філософського типів світогляду. Розмежовувати категоріальні апарати онтології, гносеології та аксіології як галузей філософського знання. Знати структуру та функції філософії.	
2 / 2	Тема 2. Метафізичні уявлення країн Стародавнього Сходу	Розуміти світоглядну модель давньоіндійської культури. Знати і характеризувати основні поняття давньоіндійської філософії: Веди, Упанішади, дгарма, карма, самсара, принцип агімси, нірвана. Розмежовувати конфуціанство, легізм і даосизм як філософські школи Давнього Китаю.	Дискусія, ігрове моделювання ситуацій, самостійна робота
2 / 2	Тема 3. Розвиток філософських ідей у добу античності	Розмежовувати філософські школи до сократичного періоду (Мілетську, Елейську, Піфагорейську, школу атомістів). Пояснювати термінологію Геракліта. Знати натуралістичну концепцію атомістів, моральну філософію Сократа. Використовувати маєвтику як метод досягнення істини. Пояснювати структура держави у концепції Платона. Знати вчення Аристотеля про сутність, людину та державу.	Дискусія, творче завдання
2 / 2	Тема 4. Буття бога та людини у філософії доби Середньовіччя та Відродження	Знати філософські ідеї представників християнської патристики. Розмежовувати апологетичну та систематичну патристику. Критично аналізувати вчення А. Августина. Знати особливості схоластичної філософії. Вміти пояснити онтологічний доказ буття Бога Ансельма Кентерберійського. Пояснювати п'ять доказів Бога Томи Аквінського. Трактувати проблему універсалій і чітко розмежовувати номіналізм та реалізм. Знати особливості філософії доби Відродження.	Дискусія, самостійна робота
2 / 2	Тема 5. Проблема субстанції у Новочасній філософії	Розуміти поняття субстанції та її атрибутів. Аналізувати дійсичну онтологію Р. Декарта, вчення про субстанцію Б. Спінози та Г. Ляйбніца. Знати концепцію пантеїзму. Розмежовувати філософські системи і категоріальні апарати філософів французького Просвітництва.	Дискусія, термінологічний диктант
2 / 2	Тема 6. Діалектична спрямованість німецької філософії Нового часу	Аналізувати концепцію І. Канта, зокрема його Коперніканський переворот, поняття "річ-в-собі" та "річ-для-нас". категоричний імператив, аналітичні і синтетичні судження, апріорне і апостеріорне знання. Розмежовувати ідеалізм Й. Фіхте та Ф. Шеллінга. Критично пояснювати панлогізм філософської системи Г. Гегеля.	Дискусія, самостійна робота

2 / 2	Тема 7. Західноєвропейська філософія XIX – XX ст.	Аналізувати "філософію життя" Ф. Ніцше і його поняття "воля до влади". Розмежовувати два типи моралі. Знати особливості екзистенційної філософії. Пояснювати поняття "межова ситуація", "Das man", "автентичне" та "неавтентичне існування". Пояснювати основні положення позитивізму. Критично аналізувати соціальну філософію марксизму.	Дискусія, написання есе, самостійна робота, розбір ситуацій із практики
2 / 2	Тема 8. Філософські традиції в Україні	Віднаходити етичну, культурну та соціально-історичну проблематику у найдавніших пам'ятках Київської Русі. Знати вчення про "дві натури" і "три світи" Г. Сковороди, його поняття "сродна праця" і "нерівна рівність". Тракувати кордоцентризм П. Юркевича. Чітко розмежовувати концепції українських соціально-політичних філософів і діячів XIX – XX ст. Аналізувати поняття "фізична економія" і знати її базові засади у вченнях В. Вернадського, С. Подолинського і М. Руденка.	Дискусія, розбір ситуацій із практики
0 / 2	Тема 9. Філософський зміст проблеми буття	Розмежовувати плюралізм, монізм, дуалізм. Знати історико-філософські концепції буття. Характеризувати ідеалізм і матеріалізм. Аналізувати проблеми буття і свідомості, матерії, простору і часу, руху. Знати засади критичної онтології Н. Гартмана і фундаментальної онтології екзистенціалізму М. Гайдеггера.	Дискусія, творче завдання
0 / 2	Тема 10. Гносеологія та проблема пізнання у філософії	Розуміти становлення гносеології як науки. Розмежовувати знання і пізнання, раціоналізм, емпіризм, сенсуалізм і скептицизм, гносеологічний оптимізм і гносеологічний скептицизм, індукція і дедукція. Знати поняття "ідоли розуму", "вроджені ідеї", "інтелектуальна інтуїція", "tabula rasa". Аналізувати теорію первинних та вторинних якостей Дж. Локка. Знати різновиди істини.	Дискусія, ігрове моделювання ситуацій, розбір ситуацій із практики
0 / 2	Тема 11. Субстанційне розуміння людини у некласичній філософії	Тракувати проблематику людини у рамках психоаналізу (З. Фройд, К. Юнг, Е. Берн). Розмежовувати свідомість, підсвідоме, несвідоме, Я, Воно і Над-Я. Аналізувати поняття "сублімація", "архетип". Пояснювати принцип дії транзакційного аналізу.	Дискусія, ігрове моделювання ситуацій, самостійна робота, розбір ситуацій із практики
0 / 2	Тема 12. Функціональні концепції сутності людини та філософська антропологія	Розуміти духовну сутність людини у концепції М. Шелера. Знати конфесцію Г. Плеснера про ексцентричність людської природи. Характеризувати людину як біопсихосоціальну істоту за Е. Фроммом.	Дискусія, термінологічний диктант
0 / 2	Тема 13.	Знати поняття суспільства та розмежовувати сфери суспільного буття.	Дискусія, ігрове моделювання

	Суспільство як предмет соціальної філософії	Тлумачити вчення О. Конта про універсальні стадії розвитку суспільства, організмичну теорію Г. Спенсера, обґрунтування всесвітньо-історичної ролі пролетаріату у марксизмі. Знати теорію відкритого суспільства К. Поппера. Розрізняти закрите і відкрите суспільство. Аналізувати концепцію бунту мас Х. Ортеги-і-Гасета. Сформувати чітке уявлення про становлення інформаційного суспільства.	ситуацій, самостійна робота, розбір ситуацій із практики
0 / 2	Тема 14. Аксіологія як філософське вчення про цінності	Знати поняття цінностей та їх класифікацію. Орієнтуватись у теоріях цінностей, розроблених аксіологами різних епох. Розрізняти цінність, норму, ідеал, символ, оцінку, традицію.	Дискусія, ігрове моделювання ситуацій, розбір ситуацій із практики
0 / 2	Тема 15. Культура та цивілізація: філософський аналіз	Тлумачити феномен культури та основні підходи до його осмислення. Розмежовувати субкультуру, контркультуру, антикультуру. Знати сучасні цивілізаційні підходи і типи цивілізацій за Е. Тофлером. Розуміти локально-культурологічний підхід А. Тойнбі і типи цивілізацій за С. Гантінгтоном.	Дискусія, написання есе, самостійна робота, розбір ситуацій із практики
0 / 2	Тема 16. Глобалізаційні тенденції та перспективи сталого розвитку людства	Скласти уявлення про глобалізацію як цивілізаційний феномен та характеризувати етапи глобалізаційної інтеграції: колонізацію, європеїзацію, американізацію. Знати поняття "антропогенний вплив", "екологічна криза". Критично аналізувати діяльність Римського клубу. Характеризувати імперативи сталого розвитку та принципи функціонування еко-ефективних суспільств.	Дискусія, термінологічний диктант, творче завдання

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОПШ	Програмні компоненти
ЗК 1.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК 4.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 13.	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 14.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПРН 1.	Мати концептуальні наукові та практичні знання, необхідні для розв'язання спеціалізованих складних задач автомобільного транспорту, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.

Літературні джерела

Основна література

1. Данильян О., Тараненко В. Філософія: підручник. Харків: Право, 2011. 310 с.
2. Лузан А. Вступ до філософії: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2013. 136 с.
3. Петрушенко В. Філософія. Навчальний посібник. Львів: "Новий світ – 2000", 2011. 647, [1] с.
4. Подольська С. Філософія. Підручник. Київ: Фірма "Інкос", Центр навчальної літератури, 2006. 704 с.
5. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: підручник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009.
6. Щерба С., Заглада О. Філософія: підручник. Київ: Кондор, 2011. 548 с.

Додаткова література

1. Абдула А., Козаченко Н., Панафідіна О. Історія філософії в термінах: навч. посібник. Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ "Криворізький національний університет", 2013. 175 с.
2. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Київ: Генеза, 1996. 368 с.
3. Бойченко І. Філософія історії: підруч. для вищ. навч. закл. Київ: Знання, 2000. 724 с.
4. Гатальська С. Філософія культури. Київ: Либідь, 2005. 328 с.
5. Горський В. Історія української філософії. Київ: Наук. думка, 2001. 375 с.
6. Губерський Л. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): Навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 621 с.
7. Декарт Р. Міркування про метод. Київ: ТанDEM, 2001. 102 с.
8. Кондзьолка В. Нариси історії античної філософії. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 1993. 259 с.
9. Костомаров М. Книга буття українського народу. *Вивід прав України*. Львів: МП "Слово", 1991. С. 50–58.
10. Енциклопедія постмодернізму. Київ: Основи, 2003. 503 с.
11. Історія української філософії: Хрестоматія. Львів, 2004. 354 с.
12. Касьян В. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 347 с.
13. Кремень В., Ільїн В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. Київ: Книга, 2005. 528 с.
14. Кримський С. Запити філософських смислів. Київ: ПАРАПАН, 2003. 240 с.
15. Огородник І., Огородник В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб. Київ: Вища шк.: Т-во "Знання", КОО, 1999. 543 с.
16. Пашук А. Нариси з історії філософії середніх віків. Київ: Вид. дім "Ін Юре", 2007. 712 с.
17. Попович М. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні. Київ, 2005. 328 с.
18. Семенюк Е. Філософські засади сталого розвитку. Навч. посібник. Львів, 2002. 200 с.
19. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Львів: Світ, 2006. 152 с.
20. Сидоренко О., Корлюк С. Філософія. Підручник. Київ: Знання, 2010. 414 с.
21. Скотний В. Філософія: історичний і систематичний курс. Київ: Знання України, 2005. 576 с.
22. Татаркевич В. Історія філософії: Антична і середньовічна філософія. Київ: Свічадо, 1997. Т.1. 456 с.
23. Філософія: Навчальний посібник / За заг. ред. Ю. Осічнюка. Київ: Атіка, 2003. 464 с.
24. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посібник / За ред. Г. Волинки. Київ: Каравела, 2011. 368 с.
25. Філософія як історія філософії: Підручник / За заг. ред. В. Ярошовця. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 648 с.
26. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Мюнхен-Львів, 1994. 175 с.

Study-books in English:

1. Baggini J., Southwell G. Philosophy. Key Themes. Second Edition. Palgrave Macmillan, 2012.
2. Buckingham W. The Philosophy Book (Big Ideas Simply Explained). Kindle Edition, 2011.
3. Hampe M. What philosophy is for. Chicago; London: The University of Chicago Press, 2018.
4. How Philosophy Works. The concepts visually explained. DK Publishing, 2019.
5. Law S. Philosophy. DK Publishnig, 2007.

- Melchert N., Morrow D. R. The great conversation: a historical introduction to philosophy. New York: Oxford University Press, 2018.
- Philosophers. Their Lives and Works. DK Publishing, 2019.
- Philosophy A Visual Encyclopedia. (Visual Encyclopedia). DK Publishing, 2020.
- Pojman L. P., Vaughn L. Philosophy: the quest for truth. New York: Oxford University Press, 2016.
- Simply Philosophy. DK Publishing, 2021.
- The Cambridge Dictionary of Philosophy / General Editor Audi Robert Third Edition. Cambridge University Press, 2015.
- Weeks M. Heads Up Philosophy. DK Publishing, 2014.

Бібліотечні ресурси:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1).
- Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника (м. Львів, вул. В. Стефаника, 17).
- Львівська обласна наукова бібліотека (м. Львів, проспект Шевченка, 13).
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка (м. Львів, вул. Драгоманова, 5, 17).
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки (м. Львів, вул. Мулярська, 2а).
- Бібліотека Львівської комерційної академії (м. Львів, вул. Туган-Барановського, 10).

Інтернет-ресурси:

<http://pidruchniki.ws/filosofiya/>

<http://ukrkniga.org.ua/>

<http://textbooks.net.ua/content/category/39/72/45/>

<https://westudents.com.ua/predmet/34-f%D1%96losof%D1%96ya.html>

<https://stud.com.ua/filosofiya/>

Політика курсу

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом навчального процесу і оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, проходження практики закордоном тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за умови погодження цього процесу із керівником курсу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: успішне вивчення курсу передбачає самостійне виконання здобувачами усіх навчальних завдань у визначені терміни, відпрацювання пропущених занять і регулярний контроль за результатами навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з врахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно із графіком відпрацювання пропущених занять у вільний від занять час. Перескладання модулів відбувається за наявності документально підтверджених поважних причин відсутності на заняттях.

Політика академічної доброчесності передбачає, що здобувач самостійно виконує усі поставлені перед ним завдання курсу, робить посилання на джерела інформації у разі використання ним ідей, розробок, тверджень інших авторів, дотримується норм законодавства про авторське і суміжні права, надає достовірну інформацію про результати своєї власної діяльності і використані методики досліджень, толерантно ставиться до колег, будує контакти з оточуючими на основі загальнолюдських цінностей та принципів гуманізму. Здобувач повинен дотримуватись "Кодексу академічної доброчесності науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Львівського національного університету природокористування" та усвідомлювати, що порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою відповідальність.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином: поточний контроль оцінюється в 50 балів та складається із двох модулів по 25 балів кожен. В суму балів кожного модуля входять бали за роботу на семінарських заняттях, виконання самостійних та індивідуальних завдань. Під час підсумкового контролю здобувач може набрати 50 балів.

Поточне оцінювання (загалом 50 балів)																Екзамен	Сума
Розділ I.								Розділ II.									
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16		
3	3	3	4	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	50	100

До syllabusу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

1. Навчальний контент (конспект лекцій, підручники, навчальні посібники, хрестоматії);
2. Методичні рекомендації до семінарських занять і самостійної / дистанційної роботи;
3. Завдання для самостійної роботи, питання на екзамен;
4. Контент-наповнення курсу у віртуальному навчальному середовищі ЛНУП:
<https://moodle.lnup.edu.ua>